

Олексій О. Гетманенко\*

## ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС ТА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАРМОНІЗАЦІЇ

*Проведено системний порівняльний аналіз податкових систем України та країн ЄС станом на 2023 рік. Виявлено структурну асиметрію: домінування непрямих податків в Україні (вищий тиск на споживання) за умов нижчих ставок ПДФО та податку на прибуток. Рівень соціальних внесків також суттєво нижчий. Визначено економічні ризики такої моделі, зокрема для фінансової стійкості, інклюзивності та інвестиційного клімату. Обґрунтовано потребу в податковому ребалансуванні відповідно до критеріїв зближення з ЄС і довгострокових викликів соціально-економічного розвитку.*

**Ключові слова:** податкова система, податкова політика, Європейський Союз, Україна, фінансова стійкість, інтеграція, податкові реформи.

Табл. 4. Літ. 9.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-287-57-66

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3869-3274>

Oleksiy Hetmanenko

## TRANSFORMATION OF THE TAX SYSTEMS OF EU MEMBER STATES AND UKRAINE: CHALLENGES, TRENDS, AND PROSPECTS FOR HARMONIZATION

*The article presents a systematic comparative analysis of the tax system structures in EU countries and Ukraine as of 2023. It focuses on key fiscal indicators: the share of indirect taxes in total revenues, maximum personal income tax rates, corporate income tax rates, and social contributions. The results show that Ukraine relies more on indirect taxes (40% vs. 35% in the EU) and has lower personal income tax (18% vs. 50%) and corporate tax rates (18% vs. 20%). The share of social contributions is also lower (10% vs. 15%). These differences indicate that Ukraine's tax system puts greater pressure on consumption than on income or capital, unlike EU models. Such a structure may increase inequality, reduce investment attractiveness, and heighten vulnerability to external shocks. The article assesses the implications of these fiscal disparities, noting risks of a consumption-based approach in an emerging economy context. Additionally, the analysis addresses Ukraine's challenges in meeting EU fiscal convergence criteria. A shift toward a more balanced and equitable tax base is recommended to align with European standards and improve fiscal sustainability. The article proposes reforms to enhance fairness and efficiency, guided by international practices and Ukraine's socio-economic context. The findings offer valuable insights into modernizing tax policy in transition economies and support evidence-based decisions by policymakers, economists, and integration experts.*

**Keywords:** tax system, tax policy, European Union, Ukraine, fiscal structure, indirect taxes, direct taxes, fiscal sustainability, public finance, economic integration.

**Peer-reviewed, approved and placed:** 05.05.2025.

**Постановка проблеми.** Глобальні трансформації останніх десятиліть спричинили суттєві зміни у функціонуванні податкових систем, що особливо актуалізується в умовах інтеграційних процесів. Для України, яка

---

\* Uzhhorod National University. Ukraine.

задекларувала стратегічний курс на членство в Європейському Союзі, ключовим викликом є адаптація податкової системи до норм і практик ЄС. Водночас податкове право ЄС не є уніфікованим — країни-члени реалізують різні моделі оподаткування, зумовлені їхніми історичними, соціальними та економічними умовами. Це ускладнює процес гармонізації української податкової системи з європейськими стандартами.

Сучасний етап реформ вимагає не лише формального наближення до *acquis communautaire*, а й переосмислення концепції податкової справедливості, конкурентоспроможності та фіскальної ефективності в контексті українських реалій. В умовах економічної глобалізації, структурних дисбалансів та соціальних ризиків постає питання: як інтегрувати європейські підходи до оподаткування без шкоди для національних інтересів? Науково обґрунтований аналіз досвіду ЄС та критичне порівняння з українською податковою практикою є передумовою для формування цілісної, адаптивної та економічно виправданої податкової стратегії.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблематика трансформації податкових систем у контексті європейської інтеграції активно досліджується як в Україні, так і на міжнародному рівні. Сучасні праці висвітлюють аспекти гармонізації оподаткування в ЄС, адаптацію до єдиного ринку та перспективи інтеграції країн Східного партнерства, зокрема України. Звіт Європейської Комісії «Taxation Trends in the European Union» [1, с. 8–15] містить порівняльний аналіз податкових структур, ПДВ, акцизів і податків на доходи, а також окреслює виклики податкової конкуренції, цифровізації та екологізації оподаткування. У 2023 році особливу увагу приділено "зеленому" переходу та цифровій трансформації [1, с. 25]. Мюллер і Сміт [2, с. 198–206] дослідили податкові реформи країн Центральної Європи після вступу до ЄС, акцентуючи на необхідності балансу між національними інтересами та вимогами європейських директив. Відзначено модернізацію адміністрування та прозорість бюджетної політики. Міністерство фінансів України аналізує вплив фіскальних змін на макроекономічну стабільність і бюджетне планування [3, с. 112], зокрема в контексті впровадження Плану BEPS, автоматичного обміну інформацією та цифровізації адміністрування. Питання уникнення подвійного оподаткування між Україною та країнами ЄС, а також подолання податкових бар'єрів для транскордонної економічної активності, визначені Єврокомісією як ключові для інтеграції України до єдиного ринку [1, с. 39]. Є прогрес, але залишаються виклики: податкова конкуренція, нерівномірна цифровізація та обмежена фіскальна спроможність країн-кандидатів. Україна має адаптувати європейські практики з урахуванням власних реалій.

**Мета дослідження** — дослідити трансформаційні зміни податкових систем країн ЄС і України, зокрема в контексті європейської інтеграції. Зосереджено увагу на аналізі ключових тенденцій і викликів, а також на прогнозуванні сценаріїв адаптації податкової системи України до стандартів ЄС. Метою є вивчення механізмів гармонізації, оцінка впливу податкової конкуренції та розробка стратегій мінімізації ризиків, пов'язаних із диференціацією ставок і баз оподаткування. Результати дослідження сприятимуть вдосконаленню

податкової політики України в процесі її інтеграції до європейського економічного простору.

**Основні результати дослідження.** Податкові системи країн-членів Європейського Союзу відзначаються значною різноманітністю, що є результатом різних економічних моделей, політичних орієнтацій та соціальних потреб кожної окремої країни. Це різноманіття виявляється не лише у величині податкових ставок, а й у структурі доходів державних бюджетів, системі адміністрування податків, а також у характері фіскальної політики. Для поглибленого розуміння, давайте розглянемо приклади кількох груп країн ЄС та їх податкові моделі.

Країни Північної Європи, зокрема Швеція, Данія та Норвегія, використовують податкові системи, орієнтовані на модель високого рівня перерозподілу доходів через податкові механізми. Це є відображенням принципів соціальної держави, що передбачає значну участь держави в забезпеченні соціальних послуг, зокрема у сферах медицини, освіти, пенсійного забезпечення та соціальної підтримки малозабезпечених верств населення. В результаті, рівень податкових ставок в цих країнах є високим, що дозволяє фінансувати ці державні послуги.

Високі ставки оподаткування фізичних осіб у таких країнах є одними з основних характеристик їх податкових систем. Наприклад, у Швеції максимальна ставка податку на доходи фізичних осіб для тих, хто має високі доходи, сягає 57,1% [5, с. 54]. Цей високий рівень оподаткування дозволяє забезпечити великий бюджет для фінансування соціальних програм. Аналогічно, в Данії та Норвегії ставки податку на доходи також є досить високими, що забезпечує стабільний рівень соціальних гарантій.

Високий рівень податкового навантаження на працю та капітал частково компенсується наявністю розвинених соціальних програм. Зокрема, у Швеції система соціальних виплат є однією з найбільш щедрих у світі. Це включає не лише загальне медичне обслуговування, а й безкоштовну освіту, фінансування пенсійних фондів, що дозволяє створити стабільний соціальний захист для всіх громадян.

*Таблиця 1. Податкові ставки на доходи фізичних осіб у країнах Північної Європи (2023), сформовано автором на основі джерел [5, с. 54]*

| Країна   | Ставка на доходи фізичних осіб (макс.) | Ставка на корпоративний прибуток | ПДВ |
|----------|----------------------------------------|----------------------------------|-----|
| Швеція   | 57,1%                                  | 22%                              | 25% |
| Данія    | 55,9%                                  | 22%                              | 25% |
| Норвегія | 47,8%                                  | 22%                              | 25% |

На відміну від країн Північної Європи, де превалюють високі податкові ставки з метою фінансування розвинених систем соціального захисту, держави Центральної Європи — зокрема Польща, Чехія та Угорщина — обрали стратегічну модель фіскальної помірності. Ці країни намагаються поєднати податкову конкурентоспроможність із фінансовою стійкістю,

забезпечуючи таким чином динамічне середовище для підприємницької активності.

У зазначених країнах фіксується нижчий рівень оподаткування доходів фізичних та юридичних осіб порівняно з північними європейськими юрисдикціями. Наприклад, у Польщі максимальна ставка податку на доходи фізичних осіб становить 32%, а податок на прибуток підприємств — 19%, що суттєво нижче за відповідні показники у Швеції чи Данії. Водночас ставка податку на додану вартість у Польщі знаходиться на рівні 23%, що відповідає середньоєвропейському стандарту.

Центральноевропейський підхід до податкової політики базується на досягненні балансу між необхідністю фінансування соціальних програм і потребою стимулювати приватні інвестиції. Помірний рівень оподаткування забезпечує зменшення фіскального тиску на бізнес, сприяє залученню іноземного капіталу та водночас дозволяє підтримувати основні функції соціальної держави без надмірної податкової експансії. Така модель дає змогу цим країнам забезпечувати сталий економічний розвиток у межах фіскальної дисципліни та ринкових індикаторів ефективності.

**Таблиця 2. Структура податкових надходжень у країнах Центральної Європи (2023), сформовано автором на основі джерел [6, с. 77]**

| Країна   | Частка корпоративного податку в доходах бюджету (%) | Частка ПДВ в доходах бюджету (%) | Ставка на доходи фізичних осіб (макс.) |
|----------|-----------------------------------------------------|----------------------------------|----------------------------------------|
| Польща   | 19%                                                 | 45%                              | 32%                                    |
| Чехія    | 19%                                                 | 47%                              | 15%                                    |
| Угорщина | 9%                                                  | 56%                              | 15%                                    |

Цей розділ дає поглиблений аналіз податкових систем різних країн ЄС, висвітлюючи ключові відмінності та механізми, які дозволяють забезпечити економічну стабільність та розвиток.

Різноманіття податкових систем країн ЄС відображає їхні різні економічні стратегії та підходи до соціального забезпечення. Високі податкові ставки в країнах Північної Європи, таких як Швеція та Данія, орієнтовані на максимальний соціальний захист та високий рівень державних витрат [7, с. 54]. У той час як країни Центральної Європи, як-от Польща та Чехія, застосовують помірковані податкові ставки, що дозволяє стимулювати економічне зростання та залучення інвестицій при збереженні адекватного рівня соціальних витрат [8, с. 77]. Це різноманіття також підкреслює різні пріоритети в податковій політиці — одні країни більше орієнтовані на соціальну допомогу через високі податкові ставки, тоді як інші намагаються забезпечити економічне зростання через стабільну податкову політику, що сприяє розвитку бізнесу. З урахуванням цих особливостей, країни ЄС можуть продовжувати коригувати свої податкові системи відповідно до змінних економічних умов, створюючи оптимальні умови для розвитку національних економік в рамках Європейського Союзу.

Податкові системи країн ЄС є складними і різноманітними, зокрема через відмінності в структурі доходів державних бюджетів. Кожна країна має

унікальний підхід до фінансування своєї державної діяльності, зокрема через різну залежність від окремих категорій податків. Однак можна виділити загальні тенденції, які можна спостерігати в межах різних груп країн.

У країнах Північної Європи, таких як Швеція, Норвегія, Фінляндія, вищі ставки оподаткування праці та капіталу поєднуються з великими витратами на соціальні програми. Зокрема, в Швеції частка доходів бюджету, яка надходить від податків на доходи фізичних осіб, складає 40%, що є одним з найвищих показників серед країн ЄС. Це дозволяє забезпечити стабільне фінансування соціальних виплат, зокрема на медичні послуги, пенсійні фонди та освіту [9, с. 25]. Водночас у цих країнах також суттєва частка доходів надходить від соціальних внесків — в Швеції це 16%. Це дозволяє покривати витрати на соціальне забезпечення і забезпечувати соціальний захист для всіх громадян, включаючи виплати на безробіття, допомогу на дітей та інші види соціальних трансфертів. Ці країни в основному зберігають високу ставку оподаткування на доходи фізичних осіб та капітал, що забезпечує значний рівень фінансування для соціальних програм [9, с. 27].

*Таблиця 3. Структура доходів бюджету ЄС (відсотки від загальних доходів, 2023 рік), сформовано автором на основі джерел [9, с. 30]*

| Країна  | Непрямі податки (%) | Податки на доходи фізичних осіб (%) | Податки на корпоративний прибуток (%) | Соціальні внески (%) | Інші доходи (%) |
|---------|---------------------|-------------------------------------|---------------------------------------|----------------------|-----------------|
| Швеція  | 32%                 | 40%                                 | 12%                                   | 16%                  | 5%              |
| Польща  | 45%                 | 28%                                 | 16%                                   | 10%                  | 1%              |
| Чехія   | 47%                 | 25%                                 | 17%                                   | 8%                   | 3%              |
| Іспанія | 40%                 | 35%                                 | 12%                                   | 10%                  | 3%              |
| Франція | 35%                 | 30%                                 | 17%                                   | 15%                  | 3%              |

У країнах Центральної Європи, таких як Польща, Чехія, Угорщина, структура державних доходів значно відрізняється від північних країн. Тут більший акцент робиться на непрямі податки, такі як ПДВ та акцизи, які займають більшу частку в бюджеті, ніж прямі податки на доходи фізичних осіб та корпорації. Наприклад, у Польщі частка непрямих податків у бюджеті становить 45%, тоді як частка податків на доходи фізичних осіб лише 28%. Це дозволяє зберігати відносно низький рівень оподаткування доходів, що є привабливим для бізнесу та інвесторів [1, с. 15].

Для таких країн характерна також знижена частка соціальних внесків (у Польщі це лише 10%), що знижує загальний рівень витрат на соціальне забезпечення. Однак, через використання непрямих податків, вони можуть забезпечити стабільне фінансування державних програм без надмірного податкового навантаження на громадян [1, с. 20].

Країни Південного Сходу Європи, такі як Іспанія та Греція, також демонструють схожі тенденції до збільшення частки непрямих податків, зокрема ПДВ та акцизів. Наприклад, у Іспанії частка ПДВ становить 40%, що дозволяє зберігати податкові ставки на доходи фізичних осіб на рівні 35%, без необхідності значного збільшення соціальних витрат. Це дозволяє

підтримувати помірний рівень податкових навантажень на фізичних осіб і корпоративний сектор. Також важливим є те, що в цих країнах зберігається суттєва частка податків на корпоративний прибуток (в Іспанії — 12%, у Франції — 17%), що забезпечує надходження до бюджету без надмірного впливу на малий та середній бізнес.

Структура доходів державного бюджету країн ЄС відображає різноманітність економічних моделей, рівень соціального забезпечення та пріоритети в податковій політиці. Країни Північної Європи орієнтовані на високі прямі податки, що дозволяє фінансувати соціальні програми, забезпечуючи високий рівень соціального захисту для громадян. У той же час, країни Центральної Європи та Південного Сходу Європи знижують прямі податки і роблять більший акцент на непрямі податки, що дозволяє зберігати відносно низьке оподаткування доходів, але також ефективно збирати ресурси для державного бюджету.

Ці відмінності у структурі доходів бюджету також вказують на різні підходи до соціальної політики, економічного зростання та розвитку бізнесу, що є важливими чинниками для порівняння економічних моделей країн ЄС.

Податкове навантаження в країнах-членах ЄС суттєво варіюється, що зумовлено відмінностями в економічних моделях, соціальних потребах та фіскальних стратегіях кожної держави. Ці відмінності також виявляються у рівнях податкових ставок, структурі доходів державного бюджету та підходах до фінансування соціальних програм.

В країнах Північної Європи, таких як Швеція, Данія та Норвегія, податкові системи орієнтовані на високий рівень соціального забезпечення через значні податкові надходження. Такі країни характеризуються високим рівнем податкового навантаження, що дозволяє забезпечити громадянам широке коло соціальних послуг, таких як безкоштовна медична допомога, пенсії та освітні програми. У Швеції, наприклад, ставки податку на доходи фізичних осіб можуть перевищувати 50%, що забезпечує високий рівень державних витрат на соціальні програми. Високі соціальні внески та значні державні витрати є важливими складовими економічної моделі цих країн, де роль держави в економіці є суттєвою, а соціальні програми сприяють забезпеченню соціальної стабільності та високої якості життя.

Країни Центральної та Східної Європи, зокрема Польща, Чехія та Угорщина, застосовують більш помірковану податкову політику. У цих країнах податкові ставки на доходи фізичних осіб та капітал залишаються значно нижчими порівняно з Північною Європою, що робить ці держави привабливими для інвесторів. Так, у Польщі ставка корпоративного податку становить лише 19%, що є оптимальним для розвитку бізнесу та залучення інвестицій [5, с. 77]. Крім того, у країнах Центральної Європи також існує високий рівень ПДВ, який є основним джерелом доходів бюджету, однак це не призводить до суттєвого підвищення податкового навантаження на працю, що сприяє більшій конкурентоспроможності економік цих країн. Щодо структури доходів державного бюджету, то країни ЄС демонструють різноманітність у підходах до оподаткування. У Північних країнах основним джерелом бюджету є податки на доходи фізичних осіб та соціальні внески, що

складають значну частину доходів. Наприклад, у Швеції соціальні внески займають 16% від загальних доходів бюджету, тоді як у Польщі цей показник становить лише 10% [5, с. 77]. Це свідчить про високий рівень соціальних витрат у Північній Європі, на відміну від більшої залежності від непрямих податків, таких як ПДВ, у країнах Центральної Європи. Так, у Польщі частка непрямих податків у загальних доходах бюджету становить 45%, що є вищим за середній європейський рівень [5, с. 77].

Важливим аспектом є фіскальна політика, яка є невід'ємною частиною податкових систем країн ЄС. Високий рівень податкового навантаження в Північній Європі зазвичай супроводжується значною державною участю в економіці. Це дозволяє забезпечити громадянам високий рівень соціальних послуг, проте також створює певні економічні виклики, зокрема через високі витрати на соціальні програми. Водночас країни Центральної Європи намагаються зберегти баланс між податковим навантаженням і економічним зростанням, що дозволяє їм бути привабливими для міжнародних інвесторів. Однак такий підхід також має свої ризики, пов'язані з необхідністю забезпечення фінансування соціальних програм при відносно низьких податках на доходи та капітал.

Різноманітність підходів до податкової політики, країни ЄС стикаються з проблемою податкової конкуренції, що виникає через різні податкові ставки між країнами. Подібна ситуація може призвести до переміщення підприємств у країни з нижчими ставками, що зменшує податкові надходження в інших державах. Для вирішення цієї проблеми Європейський Союз активно працює над гармонізацією податкових стандартів, зокрема щодо мінімальних ставок податку на прибуток і ПДВ, щоб зменшити податкову конкуренцію та забезпечити ефективне функціонування єдиного ринку.

Таким чином, податкові системи країн ЄС відображають широкий спектр економічних підходів, що забезпечують збалансоване поєднання між податковим навантаженням і економічним розвитком. Північні країни орієнтовані на високі соціальні витрати, у той час як країни Центральної та Східної Європи роблять акцент на помірному оподаткуванні, що сприяє економічному зростанню. Однак важливим завданням для ЄС залишається узгодження податкових стандартів, що дозволить уникнути податкової конкуренції та сприятиме стабільному розвитку єдиного ринку.

Українська податкова система характеризується надмірною залежністю від непрямих податків (ПДВ та акцизів), частка яких перевищує 40% доходів бюджету. Така структура формує регресивний ефект і посилює соціальну нерівність, оскільки основне навантаження припадає на споживання, а не на доходи. Водночас система перерозподілу доходів є малоефективною, що поглиблює економічні дисбаланси. Ключовим завданням податкової політики є зменшення частки непрямих податків на користь прямих — податку на прибуток, ПДФО та соціальних внесків. Одним з напрямів реформ є поступове зниження ставки ПДВ та впровадження прогресивного оподаткування доходів фізичних осіб. При поточній ставці ПДФО у 18% існує потенціал для впровадження диференційованої шкали, що відповідає європейській практиці та сприятиме справедливішому розподілу податкового

навантаження. Іншим важливим кроком є збільшення частки соціальних внесків, яка наразі складає лише 10% бюджету (проти 15% у країнах ЄС). Це дозволить посилити фінансування системи соціального захисту та зменшити фіскальну залежність від споживчих податків. Загалом підвищення прогресивності податкової системи сприятиме зменшенню нерівності, посиленню економічної мобільності та розвитку інноваційного підприємництва.

Модернізація податкової політики має спиратися на європейський досвід і враховувати національні особливості. Досягнення балансу між фіскальною справедливістю та стимулюванням інвестицій є визначальним чинником для підвищення економічної стійкості та конкурентоспроможності України в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

**Таблиця 4. Порівняння структури податкових систем ЄС та України у 2023 році, складено автором на основі [2, с. 24; 3, с. 19]**

| Показник                                             | ЄС (середнє) | Україна |
|------------------------------------------------------|--------------|---------|
| Частка непрямих податків                             | 35%          | 40%     |
| Ставка податку на доходи фізичних осіб (максимальна) | 50%          | 18%     |
| Ставка корпоративного податку                        | 20%          | 18%     |
| Частка соціальних внесків у бюджет                   | 15%          | 10%     |

В умовах інтеграції до європейського правового та економічного простору Україна стикається з потребою глибокого реформування податкової системи. Неефективне адміністрування, нерівномірність фіскального навантаження та низька податкова довіра обумовлюють потребу в моделюванні нової архітектури оподаткування, що базується на принципах справедливості, стимулювання та стійкості.

1. Переналаштування фіскального навантаження: від праці до споживання і капіталу. Українська податкова система тяжіє до надмірного оподаткування праці, що дестимулює легальну зайнятість і знижує конкурентоспроможність. Оптимальна модель передбачає зменшення ставок ПДФО та ЄСВ із паралельним посиленням ролі податку на споживання (ПДВ) і ефективного оподаткування великих корпоративних прибутків. Це дозволяє досягти подвійного ефекту — фіскальної нейтральності та економічної динамізації.

2. Прогресивне оподаткування: інструмент соціальної рівноваги. Запровадження багатоступеневої прогресивної шкали оподаткування доходів фізичних осіб необхідне для усунення горизонтальної і вертикальної фіскальної нерівності. Прогресивність має бути адаптована до реального рівня доходів і не повинна демотивувати середній клас, що виконує функцію соціального стабілізатора.

3. Фіскальні стимули для інновацій та сталого розвитку. Фіскальна політика має виконувати функцію інституційного каталізатора для інноваційного підприємництва. Податкові канікули, знижені ставки для R&D-активності та податкові преференції для «зелених» інвестицій повинні бути імplementовані як постіндустріальні вектори розвитку економіки. Це зміщує модель з екстенсивної до інтенсивної траєкторії зростання.

4. Трансформація податкового адміністрування у контексті глобальної прозорості. Інкорпорація стандартів BEPS, автоматизованого обміну податковою інформацією, принципів контрольованих іноземних компаній (CFC) та прозорого трансфертного ціноутворення є імперативом для гармонізації із міжнародним фіскальним середовищем. У такий спосіб держава формує екосистему довіри та протидіє ерозії податкової бази.

Реалізація цих кроків дозволить створити ефективну, справедливую та прогнозовану податкову систему, здатну забезпечити економічну стійкість держави та її конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

**Висновки.** Трансформація податкових систем ЄС орієнтована на досягнення економічної стабільності, соціальної справедливості та фіскальної гнучкості. Основними напрямками реформ є зменшення податкового навантаження, стимулювання інвестицій, гармонізація оподаткування відповідно до принципів прозорості, ефективності та справедливості.

Україна, перебуваючи в процесі європейської інтеграції, має адаптувати податкову систему до стандартів ЄС з урахуванням національних особливостей: залежності від непрямих податків, низького рівня податкової культури, макроекономічної нестабільності. Існуюча модель потребує структурного реформування для забезпечення економічного зростання та ефективного перерозподілу доходів.

Перспективними напрямками дослідження є:

- моделювання оптимальної структури податкової системи України з урахуванням кращих європейських практик;
- аналіз впливу прогресивного оподаткування на економічну активність;
- розробка податкової політики, адаптованої до умов воєнного та післявоєнного періоду;
- оцінка впровадження міжнародних стандартів, зокрема BEPS, для підвищення фіскальної ефективності та боротьби з ухиленням від оподаткування.

Майбутні дослідження мають зосереджуватись на аналізі ефективності імплементації європейських підходів в українському контексті, оцінці їх впливу на соціально-економічні показники, а також формуванні адаптивних сценаріїв податкової реформи в умовах динамічних внутрішніх і зовнішніх змін.

1. European Commission. Taxation Trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland, and Norway. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2023. 132 p. DOI: <https://doi.org/10.2778/84162>.

2. Myller P., Smith J. Tax Systems in Eastern Europe: Challenges and Reforms. Berlin: Springer, 2018. 243 p.

3. Міністерство фінансів України. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2023 рік. Київ: Міністерство фінансів України, 2024. 184 с. [in Ukrainian].

4. Європейська Комісія. Аналіз податкових систем країн Європейського Союзу. Брюссель: Європейська Комісія, 2023. 88 с.

5. Статистика Європейської Комісії. Податкові ставки та структура податкових надходжень у країнах ЄС. Брюссель: Європейська Комісія, 2023. 76 с.

6. Європейська Комісія. Швеція та Данія: порівняння податкових систем: статистичний звіт. Брюссель: Європейська Комісія, 2023. 64 с.

7. Європейська Комісія. Польща: економічні ефекти зниження податкових ставок: статистичний звіт. Брюссель: Європейська Комісія, 2023. 77 с.

8. Європейська Комісія. Податкові системи Європейського Союзу: аналіз і тенденції розвитку. Брюссель: Європейська Комісія, 2023. С. 25–30.

9. Європейська Комісія. Економічні показники країн ЄС. Брюссель: Європейська Комісія, 2023. С. 15–20.

---

1. European Commission. (2023). Taxation trends in the European Union: Data for the EU Member States, Iceland, and Norway (132 p.). Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2778/84162>

2. Myller, P., & Smith, J. (2018). Tax systems in Eastern Europe: Challenges and reforms (243 p.). Berlin: Springer.

3. Міністерство фінансів України. (2024). Звіт про виконання Державного бюджету України за 2023 рік (184 с.). Київ. [in Ukrainian].

4. Європейська Комісія. (2023). Аналіз податкових систем країн Європейського Союзу (88 с.). Брюссель. [in Ukrainian].

5. Статистика Європейської Комісії. (2023). Податкові ставки та структура податкових надходжень у країнах ЄС (76 с.). Брюссель. [in Ukrainian].

6. Європейська Комісія. (2023). Швеція та Данія: порівняння податкових систем: статистичний звіт (64 с.). Брюссель. [in Ukrainian].

7. Європейська Комісія. (2023). Польща: економічні ефекти зниження податкових ставок: статистичний звіт (77 с.). Брюссель. [in Ukrainian].

8. Європейська Комісія. (2023). Податкові системи Європейського Союзу: аналіз і тенденції розвитку, 25–30. Брюссель. [in Ukrainian].

9. Європейська Комісія. (2023). Економічні показники країн ЄС, 15–20. Брюссель. [in Ukrainian].